

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهائی درس : آرایه های ادبی	رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۸ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه			
دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریور ماه) سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶			
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی			

ردیف	سؤالات	نمره
۱	فایز دشتستانی ، شاعر عهد قاجار ، در سرودن کدام قالب شعری شهرت دارد؟ الف) ترکیب بند ب) چهار پاره پ) رباعی ت) دو بیتی	۰/۲۵
۲	به سروده ی زیر توجه کنید ؛ بنیان گذار این گونه شعر ، چه کسی است ؟ « آب را گل نکنیم / در فرودست انگار ، کفتری می خورد آب / یا که در بیشه ای دور ، سیره ای پر می شوید »	۰/۲۵
۳	هجای دوم واژه ی «بهارستان» را با علامت خاص خود بنویسید .	۰/۵
۴	شعر زیر در قالب ... سروده شده است ؛ این قالب مناسب ترین قالب برای بیان است . سخن های ناخوش ز من دور دار به بدها دل دیو رنجور دار مگوی آن چه هرگز نگفته ست کس به مردی مکن باد را در قفس بزرگان به آتش نیابند راه ز دریا گذر نیست بی آشناه	۰/۵
۵	با « مشبه به » زیر ، یک « تشبیه غیر بلیغ » بنویسید . « آب »	۰/۵
۶	با توجه به مصراع « باغ هم چون طبله ی عطار پر عنبر شود » : الف) « مشبه » کدام است ؟ ب) تشبیه موجود در این مصراع را به تشبیه « بلیغ اسنادی » تبدیل کنید .	۰/۷۵
۷	در عبارت زیر ، کدام پایه ی تشبیه ، محذوف است ؟ آن را بنویسید و تشبیه موجود را کامل کنید . « ثروتمندان نیک رفتار ، در میان فقرا به سان باران هستند . »	۰/۷۵
۸	در کدام یک از بیت های زیر ، « وجه شبه » از دو یا چند چیز که با هم آمیخته اند ، گرفته می شود ؟ الف) ای زلف تو هر خمی ، کمندی چشمت به کمر شمه ، چشم بندی ب) آن فسون دیو در دل های کز می رود چون کفش کز در پای کز	۰/۵
۹	کدام یک از ترکیب های مشخص شده ، « استعاره ی مصرحه » است ؟ مفهوم آن را بنویسید . « باز امشب ای ستاره ی تابان نیامدی باز ای سپیده ی شب هجران نیامدی »	۰/۵
۱۰	در بیت زیر ، یک « اضافه ی استعاری » بیابید و بنویسید چرا این نوع استعاره به این نام خوانده می شود ؟ « کس چو حافظ نگشود از رخ اندیشه نقاب تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند »	۰/۷۵
	« ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم »	

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهائی درس : آرایه های ادبی	رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۸ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان : ۱۳۸۷ / ۶ / ۱۲	
دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریورماه) سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶		اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	

ردیف	سؤالات	نمره
۱۱	با توجه به بیت زیر ، به سوالات پاسخ دهید : « چو تنها ماند ماه سرو بالا فشاند از نرگسان لؤلوی لالا » الف) « نرگسان » و « لؤلوی لالا » ، به ترتیب ، استعاره از چیست ؟ ب) در این بیت ، چه « نوع » استعاره ای به کار رفته است ؟	۰/۷۵
۱۲	جمله ای بنویسید و در آن واژه ی « دست » را در مفهوم مجازی به کار ببرید .	۰/۵
۱۳	با توجه به جمله های زیر : « جهان خوردم و کارها راندم . » « ماه دشت لاله ها را روشن کرده بود . » الف) در جمله ی اول ، کدام واژه در مفهوم مجازی به کار رفته است ؟ « قرینه » ی آن را بنویسید . ب) در جمله ی دوم ، یک « مجاز » بیابید و « علاقه » ی آن را بنویسید .	۱
۱۴	در بیت زیر ، چرا شاعر در بیان مقصود خود ، از آرایه ی « کنایه » استفاده کرده است ؟ « نپندارم ای در خزان کشته جو که گندم ستانی به وقت درو »	۰/۵
۱۵	در شعر زیر ، دو کنایه بیابید ؛ سپس مفهوم هریک را بنویسید . « برو با دوستان آسوده بنشین چو بینی در میان دشمنان جنگ وگر بینی که با هم یک زبانند کمان را زه کن و بر باره سنگ »	۱
۱۶	در کدام بیت ، « واج آرایی » ، محسوس تر است ؟ چرا ؟ الف) غلام نرگس مست تو تاج داران اند خراب باده ی لعل تو هوشیاران اند ب) لبخند تو خلاصه ی خوبی هاست لختی بخند ، خنده ی گل زیباست	۰/۵
۱۷	در عبارت های زیر ، « سجع » ها را بیابید و نوع هریک را بنویسید . الف) میان به خدمت آزادگان بسته و در دل ما نشسته . ب) ما به او محتاج بودیم او به ما مشتاق بود .	۱
۱۸	در عبارت زیر ، آرایه ی « ترصیع » وجود دارد یا « موازنه » ؟ دلیل خود را بنویسید . « باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده . »	۱
۱۹	در بیت زیر ، « جناس تام » را تعیین کنید و معنی هریک از ارکان آن را بنویسید . « بردوخته ام دیده چو باز از همه عالم تا دیده ی من بر رخ زیبای تو باز است »	۱
	« ادامه ی سؤالات در صفحه ی سوم »	

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهائی درس : آرایه های ادبی	رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۸ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزشی متوسطه		تاریخ امتحان : ۱۳۸۷ / ۶ / ۱۲	
دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریور ماه) سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶		اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	

ردیف	سؤالات	نمره
۲۰	در هر یک از ابیات زیر ، « جناس » ها را بیابید و « نوع » هر یک را به طور دقیق بنویسید . (الف) تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است (ب) این که تو داری قیامت است نه قامت (پ) صاف های جمله عالم خورده گیر همواره مرا کوی خرابات مقام است وین نه تبسم که معجز است و کرامت همچو درُ درِ دین جستیم ، نیست	۱/۵
۲۱	آیا واژه ی « خسته » در بیت زیر ، آرایه ی « تصدیر » را پدید آورده است ؟ چرا ؟ « خسته باد آن جان که از تیر جفايش خسته نیست رسته باد از غم دلی کز بند غمش رسته نیست »	۰/۵
۲۲	در کدام بیت ، واژه های مشخص شده ، علاوه بر داشتن آرایه ی جناس ، « هم ریشه » نیز هستند ؟ (الف) من که باشم در آن حرم که صبا (ب) ستاره ای بدرخشید و ماه مجلس شد پرده دار حريم حرمت اوست دل رمیده ی مارا انیس و مونس شد	۰/۵
۲۳	در بیت زیر ، آرایه ی تلمیح را مشخص کنید و دانسته ی مورد نظر را به اختصار شرح دهید . « ای پریشان گوی مسکین ، پرده دیگر کن پوردستان جان ز چاه نابردار در نخواهد برد »	۰/۷۵
۲۴	در بیت زیر ، میان واژه های « ابر و باد و مه و خورشید و فلک » کدام آرایه ی معنوی برقرار است ؟ « ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری »	۰/۲۵
۲۵	در بیت زیر ، آرایه ی « تضمین » را بیابید و مورد تضمین شده را تعیین کنید . « خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی »	۰/۵
۲۶	کدام واژه ها در بیت زیر ، « تضاد » دارند ؟ « بگویم تا بداند دشمن و دوست که من مستی و مستوری ندانم »	۰/۵
۲۷	در کدام بخش از بیت های زیر ، آرایه های « تناقض » و « حس آمیزی » به کار رفته است ، آن ها را مشخص کنید . (الف) از صدای سخن عشق ندیدم خوش تر (ب) گوش کن با لب خاموش سخن می گویم یادگاری که در این گنبد دوار بماند پاسخم گو به نگاهی که زبان من و توست	۱
۲۸	کدام واژه در بیت زیر ، « ایهام » دارد ؟ دلیل خود را بنویسید . « بی مهر رخت ، روز مرا نور نمانده است و ز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است »	۱
۲۹	در بیت « دل و کشور ، جمع و معمور باد » (الف) « لف ها » را مشخص کنید . (ب) « نوع » لف و نشر موجود را بنویسید .	۰/۵
۳۰	در عبارت زیر ، پاسخ صوفی ، واقعی و علمی نیست ؛ اما ادعایی خیالی و زیباست ؛ چنین بیانی ، کاربرد کدام آرایه ی معنوی را نشان می دهد ؟ « از صوفی پرسیدند : هنگام غروب ، خورشید چرا زرد روی است ؟ گفت : از بیم جدایی »	۰/۵
	« موفق باشید »	جمع نمره
		۲۰

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته : ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان : ۱۳۸۷ / ۶ / ۱۲
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریور ماه) سال تحصیلی ۸۷ - ۱۳۸۶ اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	گزینه ی « ت » (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	نیمایوشیج (علی اسفندیاری) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۳	ها (۰/۲۵) ← « — » (۰/۲۵)	۰/۵
۴	مثنوی (۰/۲۵) مطالب طولانی (یا داستانی) (۰/۲۵)	۰/۵
۵	محبت ، مانند آب ، سیراب کننده است . (یا محبت مانند آب است / یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۶	الف (باغ (۰/۲۵) ب (باغ ، طبله ی عطار است . (۰/۵) (توجه : کاربرد هر یک از فعل های اسنادی دیگر نیز درست است .)	۰/۷۵
۷	وجه شبه (۰/۲۵) ثروتمندان نیک رفتار ، به سان باران ، بخشنده هستند (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۷۵
۸	بیت « ب » (۰/۵)	۰/۵
۹	ستاره ی تابان (۰/۲۵) مفهوم : معشوق (یا دوست و یار) (۰/۲۵)	۰/۵
۱۰	رخ اندیشه (یا زلف سخن) (۰/۲۵) استعاره مکنیه ای است که از اضافه شدن چیزی ، « به مشبه » به دست می آید یا مشبه ، همراه یکی از اجزای مشبه به آمده است و به آن اضافه شده است . (یا هر پاسخ نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۷۵
۱۱	الف (نرگسان : چشم ها (۰/۲۵) لؤلوی لالا : اشک (۰/۲۵) ب (مصرّحه (۰/۲۵)	۰/۷۵
۱۲	دست در زلف کودک کرد (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۳	الف (جهان (۰/۲۵) قرینه : خوردم (۰/۲۵) ب (ماه (۰/۲۵) علاقه : لازمیه (۰/۲۵)	۱
۱۴	چون ادعای خود را با دلیل همراه سازد (یا مخاطب خود را قانع کند / یا سخن خود را با تأثیر و رسایی بیشتری همراه سازد) (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
۱۵	با هم یک زبانند (یا یک زبانند) (۰/۲۵) مفهوم : اتحاد و هم بستگی (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۲۵) کمان را زه کن (یا بر باره سنگ) (۰/۲۵) مفهوم : آماده ی جنگ شدن (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۲۵)	۱
۱۶	بیت « ب » (۰/۲۵) چون واج آرای صامت ها محسوس تر است . (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۲۵)	۰/۵
۱۷	الف (بسته ، نشسته (۰/۲۵) نوع : مطرّف (۰/۲۵) ب (محتاج ، مشتاق (۰/۲۵) نوع : متوازن (۰/۲۵)	۱
	« ادامه در صفحه ی دوم »	

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۷ / ۶ / ۱۲
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریور ماه) سال تحصیلی ۸۷ - ۱۳۸۶ اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۸	ترصیع (۰/۲۵) چون واژه های دو جمله (۰/۲۵) در تقابل با هم (۰/۲۵)، سجع متوازی دارند (۰/۲۵) (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم)	۱
۱۹	باز (۰/۲۵) معنی: نوعی پرنده (۰/۲۵) باز (۰/۲۵) معنی: گشوده (۰/۲۵) (توجه: به ذکر یک بار واژه ی «باز» (۰/۵) تعلق می گیرد.)	۱
۲۰	الف) مقیم، مقام (۰/۲۵) نوع: ناقص اختلافی (۰/۲۵) ب) قیامت، قامت (۰/۲۵) نوع: ناقص افزایشی (۰/۲۵) پ) دُرد، دَرَد (۰/۲۵) نوع: ناقص حرکتی (۰/۲۵)	۱/۵
۲۱	خیر (۰/۲۵) چون این واژه در پایان بیت تکرار نشده است (۰/۲۵)	۰/۵
۲۲	بیت «الف» (۰/۵)	۰/۵
۲۳	پور دستان جان زچاه نابردار در نخواهد برد (یا مصراع دوم) (۰/۲۵) اشاره به کشته شدن رستم به دست نابرداری اش (یا هر توضیح درست و مرتبط دیگر) (۰/۵)	۰/۷۵
۲۴	مراعات نظیر (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲۵	بوی جوی مولیان آید همی (یا مصراع دوم) (۰/۲۵) مصراعی از شعر رودکی (۰/۲۵)	۰/۵
۲۶	دشمن (۰/۲۵) دوست (۰/۲۵)	۰/۵
۲۷	الف) حس آمیزی (۰/۲۵): ندیدن صدای سخن (یا از صدای سخن ندیدم) (۰/۲۵) ب) تناقض (۰/۲۵): با لب خاموش سخن می گویم (۰/۲۵)	۱
۲۸	مهر (۰/۵) چون این واژه هم در معنای «محبت» (یا عشق) (۰/۲۵) و هم در معنای «خورشید» در بیت کاربرد دارد. (۰/۲۵)	۱
۲۹	الف) دل و کشور (۰/۲۵) ب) مرتب (۰/۲۵)	۰/۵
۳۰	حسن تعلیل (۰/۵)	۰/۵
	«خسته نباشید»	جمع نمره ۲۰